

ROLUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE ÎN INTEGRAREA ELEVILOR CU CES

**Florea Mihaela-Camelia
Liceul Tehnologic "Domnul Tudor"
Drobeta Turnu Severin**

Elevii cu nevoi educative speciale sunt parte a societății noastre, aceștia mai mult decât ceilalți copii au nevoie de o permanentă colaborare și socializare cu alți copii pentru asigurarea integrării sociale a lor. Prin contactul direct cu elevii din alte instituții școlare, prin implicarea alături de ei la diverse activități, se realizează minimalizarea separării și reducerea chiar până la înlăturare, în mare măsură, a tendințelor de agresivitate, comportamente neadecvate, contribuind la îmbunătățirea modului lor de viață. Tendința de a sprijini și crea cadrul necesar asigurării integrării sociale și profesionale a copiilor cu nevoi speciale este cu atât mai eficientă cu cât mai activă, argumentul suprem constituindu-l beneficiile psihosociale ale incluziunii, aceasta facilitând asumarea de roluri sociale proprii în comunitate și stabilirea de relații sociale. Stabilirea unor parteneriate educaționale între școală, familie și comunitate dar și între diverse instituții școlare, presupune reușita elevilor la școală și mai târziu în viață. Atunci când elevii, părinții și membrii ai comunității se consideră unii pe alții parteneri în educația elevilor cu nevoi speciale, se creează în jurul elevilor o comunitate suport care începe să funcționeze în sprijinul elevilor. Reducerea comportamentelor nedorite este o activitate extrem de dificilă și complexă. Din cauza posibilităților mai limitate de adaptare, elevul cu tulburări de conduită resimte o nevoie accentuată de sprijin din punct de vedere afectiv și social.

În situația în care pornim de la conceptul că orice copil are dreptul la educație, în mod special copilul cu dizabilități, care trebuie permanent stimulat pentru a se putea ajunge la un grad cât mai mare de recuperare sau chiar independență a acestuia, s-a constatat că activitățile desfășurate într-un cadru non formal motivează elevii cu CES. Prin aceste activități se mărește semnificativ timpul de captare și retenție a atenției, le crește stima de sine, încrederea în forțele proprii, își schimbă atitudinea față de învățare, crește receptivitatea și interactivitatea elevului, stimulează creativitatea, memoria de lungă durată.

Integrarea copiilor cu dizabilități implică un amplu și complex proces instructiv educativ, recuperativ - compensatoriu, în care un loc important îl dețin activitățile culturale. Întâlnim pretutindeni oameni cu deficiențe. Perceperea lor socială nu este întotdeauna constantă, ea variază de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultura și valorile promovate. În acest context, integrarea copiilor cu dizabilități desemnează pe de o parte adaptarea la circumstanțele vieții sociale contemporane, iar pe de altă parte acceptarea lor de către societate. Unul dintre punctele acestei accepțiuni este aceea de cunoaștere la nivel social a capacităților și aptitudinilor pe care copilul deficient le poate dezvolta. Pe lângă activitățile specifice procesului educațional, activitățile culturale

au o însemnătate deosebită atunci când în conținutul lor accentul se pune pe educativ-formativ. Dat fiind faptul că obiect și subiect al educației este copilul cu dizabilități, activitățile culturale trebuie să aibă un pronunțat caracter recuperator-compensator. Importanța activităților culturale rezidă și din necesitatea unor metode complementare de educație a copiilor cu nevoi educative speciale. Desigur, nu trebuie omis faptul că datorită dizabilității copilului, cadrul didactic organizează și desfășoară aceste activități ținând cont de particularitățile psihice și de vârstă ale copiilor. Activitatea terapeutică de nuanță culturală contribuie la socializarea mai ușoară a copilului prin caracterul ei practic-aplicativ. Prin intermediul acestora se intensifică exerciții empatice între membrii grupului, colaborare și comunicare. Spiritul de echipă și de ajutor este relevant în cadrul activităților culturale prezentate la scenă deschisă. Prin intermediul activităților culturale se dezvoltă libera exprimare, capacitatea de furnizare a mijloacelor de comunicare non-verbală, interacțiuni sociale, cunoașterea celuilalt, creșterea încrederii în sine, abilitatea socială de a conduce și a fi condus, concentrarea, creativitatea.

Comunicarea joacă un rol esențial în cadrul vieții sociale, deoarece reprezintă una din formele fundamentale ale interacțiunii omului cu cei din jur. Aceasta, reprezentând una din trebuințele spirituale esențiale ale oamenilor este indispensabilă desfășurării eficiente a oricărei acțiuni, fără ea viața socială fiind fadă, lipsită de sens, practic imposibilă. Activitățile culturale contribuie la valorificarea potențialului artistic al elevilor și implicit la formarea unor abilități și competențe comunicaționale menite a contribui la inserția socială a acestora.

Respectând principiile didacticii moderne și implicit ale educației incluzive, prin inițierea, organizarea și facilitarea participării elevilor la activități culturale, se promovează interactivitatea, eliberarea energiilor pozitive a copilului cu dizabilități, formarea unor competențe comunicaționale de nivel superior. O educație benefică și eficientă, adaptată cerințelor unui învățământ democratic este aceea care se construiește în strategii de respectare a diferențelor interindividuale, promovarea egalității drepturilor și oportunităților educaționale, sociale, culturale a tuturor membrilor societății, evitarea marginalizării sociale a talentelor și stimularea dezvoltării durabile a ființei umane în context social.

Activitățile culturale vin în întâmpinarea nevoilor de formare și dezvoltare a competențelor personale și profesionale, completând sistemul formal de educație. În cadrul acestora, se pune accent pe aspirațiile și aptitudinile speciale ale elevilor, oferindu-se un cadru organizat de petrecere a timpului liber, într-un mod cât mai relaxant, cu scopul de refacere a echilibrului fizico-psihic.

În cadrul activităților extrașcolare se dezvoltă competențe, aptitudini și atitudini care au ca scop principal dezvoltarea personală și profesională a elevului: disciplină, responsabilitate, încredere în propriile puteri, capacitate de organizare și coordonare, lucru în echipă, pragmatismul, competențe interpersonale. Dezvoltarea abilităților de comunicare și relaționare interpersonală, duce la

îmbunătățirea performanțelor școlare, la eliminarea problemelor emoționale și de comportament, diminuând dificultățile de adaptare socială a elevilor cu dizabilități.

Diversitatea în școală presupune pe lângă promovarea de noi modele de socializare și analiză a propriei persoane și facilitarea acceptării punctelor de vedere diferite, a situațiilor și modurilor diferite de viață. Atât educația non-formală cât și educația outdoor pot fi integrate cu succes în educația formală cu scopul de a maximiza efectele procesului de învățare, tendința actuală este aceea de amplificarea a celor două forme, mai ales pentru faptul că încorporate, ele conduc la un sistem educativ mult mai valoros din punct de vedere al calității, produc avantaje pe termen lung, permit acoperirea unei game largi de discipline și cel mai important, actul educațional se axează în aceeași măsură și celor care o implementează (în speță profesorilor) și celor care fac obiectul învățării (în speță elevii). Un aspect important al activităților extrașcolare este acela că răspund atât nevoilor de bază ale individului, cât și celor care îl particularizează în grupul din care face parte:

- *Nevoia de a fi respectat* – derularea de diferite activități în aer liber încurajează copilul să se simtă în largul său, astfel el va fi mult mai deschis, va comunica, își va exprima propriile opinii, se va simți băgat în seamă și va simți ca deciziile sale contează pentru ceilalți; elevii pot fi consultați cu privire la diferite jocuri sau activități.

- *Nevoia de a fi responsabil* – activitățile outdoor permit copilului oportunitatea de a primi diferite sarcini, responsabilități pentru atingerea scopului propus (spre exemplu dacă se optează pentru o activitate de ecologizare, un copil poate primi sarcina de a curăța pomii, un altul sarcina de a uda florile, important este însă, ca prin comunicarea cu copilul, profesorul să-i transmită acestuia sentimentul că prin ceea ce întreprinde el, mediul va fi mai curat, astfel el va conștientiza că are o responsabilitate față de protejarea mediului).

- *Nevoia de a fi activ* - implicarea în diferite activități sportive, jocuri, plimbări tematice, aduce numeroase beneficii dezvoltării fizice, psihice ale copilului. Jocul fiind activitatea fundamentală a copilului este important ca toți copiii să fie stimulați în mod constant să se joace, să alerge, să participe la diferite activități în mod activ.

- *Nevoia de a fi inclus social* – poate cea mai importantă caracteristică a educației non formale este aceea că este o modalitate de succes de a depăși unele dificultăți ale copilului (psihice, fizice, sociale, emoționale sau economice), astfel încât acesta să fie inclus social, să simtă că aparține unei comunități; se consideră ca mediul din interiorul grupei este mai degrabă unul competitiv, în timp ce cel din afara clasei este unul suportiv, care permite copiilor să se exprime, să relaționeze cu ceilalți, să colaboreze.

În lumea reală, considerată normală, deficiența nu reprezintă decât o altă latură a normalității. În această lume tendința este aceea de a-i marginaliza pe cei care nu sunt la fel ca noi. Persoanele cu dizabilități nu duc povara deficienței lor ci povara atitudinii pe care o au cei din jur cu privire la ea.

Se presupune că toate persoanele au drepturi egale, dar persoanelor cu dizabilități nu li se oferă aceleași șanse de integrare în societate, deși acestea se străduiesc să țină pasul. Într-o lume funcțională acestor persoane trebuie să li se ofere șansa de a se dezvolta în mod cât mai normal sub aspect personal, profesional, fizic, psihic și social.

Bibliografie:

1. Dumitru G.; Bucurei C.; Cărăbuș C. - „Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale”, Editura Mirton, Timișoara, 2006.
2. Cucuș, C. - “Pedagogie”, Editura Polirom, Iași, 2006.
3. Radu Gheorghe - Psihopedagogia dezvoltării școlarelor cu handicap, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999